

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 września 2023 r.

Pozycja 243

POSTANOWIENIE

z dnia 24 maja 2023 r.

Sygn. akt Ts 209/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.B. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.) z art. 2 oraz art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.) z art. 2 oraz art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji;
- 3) art. 17 ust. 11 ustawy wymienionej w punkcie 1 niniejszego postanowienia w związku z § 5 rozporządzenia wymienionego w punkcie 2 z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 87 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 września 2022 r. (data nadania) M.B. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

2. Skarga konstytucyjna została sformułowana na tle następującego stanu faktycznego. Uchylenie się przez skarżącą od poddania jej małoletniego dziecka obowiązkowym szczepieniom ochronnym spowodowało wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Zostało ono zainicjowane wystawieniem 18 października 2016 r. ([...]) tytułu wykonawczego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (dalej: PPIS). Wystawienie tego tytułu poprzedzone zostało upomnieniami PPIS w P. zawartymi w pismach z 12 maja 2014 r. i z 14 maja 2015 r., wzywającymi skarżącą do wykonania szczepień dziecka. Po bezskutecznym upływie terminu, 26 października 2016 r. PPIS wystąpił do Wojewody o egzekucję obowiązku o charakterze niepieniężnym i przesłał powołany wyżej tytuł wykonawczy z 18 października 2016 r.

Postanowieniem z 26 stycznia 2017 r. Wojewoda nałożył na skarżącą grzywnę w celu przymuszenia i nadał klauzulę tytułowi wykonawczemu wystawionemu przez PPIS w P.

Wniesienie przez skarżącą 8 lutego 2017 r. do Wojewody zarzutów w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego za pośrednictwem PPIS w P. skutkowało wydaniem postanowienia z 24 lutego 2017 r. przez PPIS w P. w tej kwestii, a następnie wydaniem przez Wojewodę postanowienia z 6 listopada 2017 r. ([...]) o oddaleniu zarzutów podniesionych w piśmie z 8 lutego 2017 r. Wojewoda ocenił, że nałożony na skarżącą obowiązek wynikał wprost z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013 r. poz. 947, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych). Jednocześnie uznał, że dolegliwość finansowa polegająca na konieczności uiszczenia grzywny powinna stanowić istotny bodziec skłaniający skarżącą do wykonania wskazanego wyżej obowiązku.

Na postanowienie Wojewody skarżąca wniosła zażalenie do Ministra Zdrowia, który postanowieniem z 22 grudnia 2017 r. ([...]; dalej: postanowienie Ministra Zdrowia) utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. wyrokiem z 7 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok WSA) w sprawie ze skargi skarżącej na postanowienie Ministra Zdrowia w przedmiocie oddalenia zgłoszonych zarzutów – oddalił skargę. Również Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 5 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) oddalił skargę kasacyjną skarżącej od wyroku WSA w sprawie ze skargi na postanowienie Ministra Zdrowia.

3. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 10 listopada 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 23 listopada 2022 r.) wezwał skarżącą do doręczenia: a) pełnomocnictwa szczególnego, b) odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem postanowienia Ministra Zdrowia z 22 grudnia 2017 r. (znak [...]), postanowienia Wojewody wydanego w toku instancji, c) czterech odpisów skargi konstytucyjnej.

Pismem z 30 listopada 2022 r (data nadania) skarżąca, reprezentowana przez swojego pełnomocnika, wykonała powyższe zarządzenie.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 11 stycznia 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 17 stycznia 2023 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braku formalnego skargi przez doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem tytułu wykonawczego wystawionego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. z 18 października 2016 r. ([...]) i postanowienia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. z 24 lutego 2017 r. w przedmiocie odmowy uwzględnienia zarzutów.

W piśmie procesowym złożonym w Trybunale 24 stycznia 2023 r. (data nadania) skarżąca usunęła powyższy brak skargi.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. W ocenie Trybunału skarga spełnia przesłanki przekazania jej do kontroli merytorycznej.

2.1. Skarga została sporządzona przez adwokata, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Przysługująca skarżącej droga prawna została wyczerpana, ponieważ od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 5 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Skarżąca dochowała trzymiesięcznego terminu wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż wskazane powyżej rozstrzygnięcie Naczelnego Sądu Administracyjnego, wraz z uzasadnieniem, zostało doręczone skarżącej 14 czerwca 2022 r. Natomiast skarga została wniesiona do Trybunału 14 września 2022 r. (data nadania).

2.4. Prawidłowo został określony przedmiot kontroli, tj. art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych), § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753; dalej: rozporządzenie) oraz art. 17 ust. 11 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych w związku z § 5 rozporządzenia. Powyższe przepisy statuują obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym.

2.5. Trybunał stwierdził, że wystawiony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego tytuł wykonawczy i wydane w stosunku do skarżącej postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wypełnienia obowiązków, którymi zainicjowane zostało postępowanie zakończone wyrokiem NSA z 5 maja 2022 r. (sygn. akt [...]), nie są oparte wprost na wyżej wymienionych przepisach. Należy jednak zauważyć, że skarżąca kwestionuje obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym, który wynika z ustawy. W zakresie tego obowiązku wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie jest poprzedzone wydaniem decyzji przez organ administracji publicznej. W konsekwencji skarżąca nie ma możliwości uzyskania ostatecznego orzeczenia, wydanego w jej indywidualnej sprawie, którego podstawą prawną byłyby kwestionowane przepisy.

2.6. Zakwestionowanym przepisom skarżąca zarzuciła naruszenie konstytucyjnej zasady „dostatecznej określoności przepisów prawa” (art. 2 Konstytucji) oraz „prawa do prywatności i decydowania o swoim życiu osobistym” (art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji), a także art. 87 Konstytucji, który statuuje zamknięty katalog źródeł prawa powszechnie obowiązującego.

2.7. Skarżąca wskazała, w jaki sposób – jej zdaniem – zakwestionowane w skardze przepisy naruszają powyższe prawa. Zarzuciła bowiem, że wyłączają one odmowę poddania się obowiązkowym szczepieniom przez osoby obowiązane albo ich opiekunów prawnych lub faktycznych. Podniosła, że ograniczenie wyżej wymienionych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, gdyż obowiązkowe szczepienia ochronne są zabiegiem medycznym obarczonym znacznym ryzykiem. Jednocześnie wskazała, że brak jest specjalnego funduszu, wypłacającego odszkodowania dla osób dotkniętych niepożądanymi odczynami poszczepiennymi. Skarżąca stwierdziła też, że występujące w niniejszej sprawie ograniczenie praw konstytucyjnych nie jest konieczne. W tym zakresie powołała przykłady innych państw, które zniosły obowiązek szczepień. Zdaniem skarżącej, przedmiotowe ograniczenie nie nastąpiło na podstawie ustawy, gdyż liczba dawek poszczególnych szczepionek, jak również lata i miesiące, w których należy podać szczepionkę, wynikają z Programu Szczepień Ochronnych, będącego corocznym komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

3. W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącą zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.